

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Examen Theologiæ Moralis

Moure, Antonio Fernandes de

Coloniæ Agrippinæ

Cap. 15. De prædicatorum peccatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40934

AD LIT. P.

CAPVT XV.

Prædicatorum peccata. §. 1.

- 1 An doctor, vel licentiatus in Theologia indigeat licentia Ordinarij ad prædicandum.
 - 2 An de parochi licentia sola, possit doctus, & prudens prædicare.
 - 3 An peccet mortaliter, qui prædicat habens peccatum mortale.
 - 4 An peccet, qui reprehendit publice peccata, quæ ipse occulte habet.
 - 5 An reprehendenda sint peccata publica.
 - 6 De reprehendentibus peccata Ecclesiasticorum.
 - 7 Quomodo reprehendenda sint Ecclesiastica personæ.
 - 8 De prædicantibus falsa miracula.
 - 9 De prædicantibus vaniloquis.
 - 10 De prædicantibus absque licentia Ordinarij.
 - 11 Quam censuram incurrit qui prædicat absque licentia Ordinarij.
- 1 **Q**VÆSTIO. Potestne Doctor, aut Licentiatus in Theologia prædicare absque Ordinarij facultate: Responsum. modo post Concil. Trid. non potest, cautum est §. 23. cap. 15. Adnotauit Cord. in miscel. casu 16.
- 2 **Q**VÆST. Potestne Prædicator de licentia cuiusque Parochi prædicare in sua parochia absque licentia Ordinarij: Responsum. Quisque parochus potest concedere licentiam homini docto, aut monacho, & prudenti, vt bis, aut ter prædicet in sua parochia absque alia licentia Ordinarij. Ita Henric.

Henrici lib. 7. de indulg. Mancius, & alij, quos citat, & sequitur Rod. in sum. 2. p. cap. 22. Ratio est, quia Conc. Trid. solum in regularibus requirit licentiam Ordinatij. Ita etiam Saa. verb. predicare. n. 3. An vero parochus possit hanc licentiam dare laico docto, omnes negant, requiritur igitur, ut sit clericus saltem in minoribus. Ex sententia vero Saa. requiritur, ut sit diaconus.

3 QVAEST. Estne peccatum mortale predicare in mortali? RESP. Minime. Ita Saa. verb. pred. n. 2. Ratio est, quia predicare non est actus ordinis sacri, sed officij publici. Amovendum tamen est scandalum.

4 QVAEST. Peccatne mortaliter predicator, qui publice peccata reprehendit, qua ipse occulte committit? RESP. Affirmat Sylu correctio. n. 15. Nau. cap. 25. num. 42. Negandum tamen est cum Caiet. 3. p. q. 64. art. 4. Scot. in 4. d. 1. q. 5. art. 6. Rod. in sum. 2. p. c. 22. nu. 4. Dico igitur. Si peccata sunt occulta, peccare solum venialiter. Ita Cater. prox. Ratio est, quia rem sanctam non sancte peragit, & reuerenter. Si vero peccata sunt publica, peccat mortaliter. Ratio sumitur ex scandalo coram scientibus, qui dicunt: hypocrita eijce prius trabem de oculo tuo, & tunc incipies eijcere festucam de oculo fratris tui. Ita Cord. lib. 1. q. 50. puncto 2. Instruct. Confess. 2. p. c. 10. col. 99.

5 QVAEST. Sunt peccata publica, de quibus non speratur delinquentium emenda, speratur tamen timor communis, & virtutu maiestas ab omnib. veneranda, tenetur predicator reprehendere talia peccata? RESP. Tenetur, quoniam et si non datur spes emendae singulorum publice sic peccantium, speratur tamen boni communis augmentum. Ideo D. Ioan. Baptista reprehendebat Pharisaeos minime quidem corrigendos: Si vero ex predicatione neque bonum particulare, neque publicum speretur, ea super sedendum est ex sententia D. Hieronymi cap. 5. Amos, & Turrecr. c. Non est. 2. quest.

6 QVAEST. Sunt aliqui regulares predicatorum, qui ut secularibus laicis placeant detestatis verbis, aut equipollentibus signis acriter reprehendunt Ecclesia prelatos, & sacerdotes, eorum vitia propalando, dicuntur peccantne mortaliter? RESP. Peccant. Ita grauius cauetur Clem. 1. §. quibus de priuileg. & Gloss. verb. detrahendo. imo in Conc. La-

teran. à Leone X. confirmato, anathematizantur huiusmodi prædicatores. Ratio est manifesta, quia huiusmodi reprehensio est detractio grauis, & non prædicatio in loco sacerrimo, aperiendæ veritati deputato. Quod præceptum est etiam extendendum ad prædicatores saciles, quo ad culpam, non quo ad peccatum, vt notat Rod. *cit. loc.*

7 QVAEST. Quid igitur silentio sunt prætereunda Prædicatum, ecclesiasticarumque personarum vicia? RESP. Minime sed in communi debita reuerentia, & ita prudenter, vt magis videamur dolere, quam reprehendere. Ita Nau. *cap. 25. num. 142.*

8 QVAEST. Quod peccatum est falsa miracula prædicare scienter? RESP. Mortale, Ratio est, quia tale mendacium grauissimam irrogat iniuriam auctoritati talis officij, imo auctoritati fidei, quæ mendacijs nequaquam æquatur. Ita Saa. *verb. præd. n. 4.* Et talis prædicator incurrit excommunicationem Papæ reseruatam, teste Caiet. *2. q. 100. & in sum. verb. excommunicatio. cap. 18.*

9 QVAEST. Quid censes de prædicatoribus vaniloquis, auaricis dixerim, qui nil aliud intendunt, quam lingua loqui, & auribus titillare, multa noua, vana, & ficta compiti calami stratisque verbis proferendo? RESP. Peccant grauiter. Ita multorum sententia docet Saa. *verb. præd. nu. 4.* cum sint valde inutilia Ratio, esse potest, quia verba prædicanti Christum esse debent sagittæ potentis acutæ ad penetrandum corda: carbones desolatorij ad delenda vitia: gladij ancipites in manibus ad præscindendas occasiones. Non ita tamen prædicatio debet esse ieiuna, & sine sale, vt lepore careat.

10 QVAEST. Quantum peccat, qui absque licentia Ordinarij prædicat? RESP. Mortaliter. Ita Saa. *verb. præd. n. 4.* ex sententia multorum, quorum loca non refert.

11 QVAEST. Suspensus ab officio prædicandi manetne irregularis? RESP. Affirmat Nau. *cap. 27. n. 1. 3.* Ratio est, quia munus prædicandi est annexum diaconatui: incurrit vero irregularitatem, qui exercet suspensus ab officio minus solemniter annexum alicui ordini; ergo, &c. Oppositum tamen est dicendum cum Rod. *in sum. 2. p. 1. 2. n. 3.* ex opposito fundamento.

Prælatorum regularium peccata, §. 2.

- 1 Quid possunt Prælati religiosi erga suos religiosos.
- 2 Præcipue de Guardianis.
- 3 De statutis annullantibus professionem certarum personarum.
- 4 An prælati Religionum possint absoluerè suos subditos ab hæresi.

1 **Q**UÆSTIO. Longum esset te sigillatim interrogare de prælatu regularium, ideo profer in medium, quid ipsi iuxta canones possint, quidve non possint, ut ita clarum maneat, in quo peccent, aut non peccent: **RES.** Tria sunt inter regulares superiorum genera. Generales, qui sub se habent totius ordinis regimen. Prouinciales, penes quos est totius prouinciæ gubernatio. Guardiani, quibus incumbit cuiusque domus, seu monasterij administratio. Scio varia esse nomina secundum hanc, vel illam religionem, idem tamen est munus in omnib. Dico primum. Omnes hi sunt vere prælati, & veri animarum parochi, habentque dignitatem Ecclesiasticam. *cap. Ad aures. de temp. ordin. c. Sicut literis de Simonia.* vbi Gloss. ver. *anathema.* confirmauit Conc. Trident. *sess. 24. num. 5.* Dico secundum. Omnes illi possunt esse legati à Papa. Ostendunt *Soc. in 4. d. 22. quæst. 2. artic. 1.* Nauar *capit. 23. num. 5.* Dico tertium. Generales, & Prouinciales habent in suos iurisdictionem quasi episcopalem, & ideo quidquid episcopi possunt in suo episcopatu, possunt Generales, & Prouinciales in tota regione, & prouincia. Notat Panorm. *cap. At si clerici. §. de adulterio. num. 13.* Aduerterim tamen attendendas esse coarctationes, vel extensiones priuilegiorum circa hoc, quas viderint ipsi prælati. Dico quartum. Neutri possunt hæresis crimen in suis subditis punire, saltem in Regnis Hispaniarum, & Lusitanix. Ratio est, quia talis punitio per consuetudinem, imo per priuilegium Pij IV. ad solos fidei Censores spectat, per quod derogata sunt literæ Apostolicæ, quas hac de re habebant

bant religiosi, vt constat ex compendio priuilegiorum, *verb. haresis* Dico *quintum*. Nequeunt Generales, & Prouinciales eximere aliquem subditum ob obedientiam immediati domus superioris: neque item generales aliquem superiorem, seu Guardianum particularis domus ab obedientia Prouincialis. *capit. Fratres 16. quasi. refert Syluest. casus. quest. 3.* Dico *sextum*. Nequeunt superiores recipere in religionem expulsos ab ea propter delicta incorrigibilia. Ita decreuit Sixtus V. *in moru proprio*. Dico *septimum*. Cum habitationes subornantur in breuib. Apostolicis, præcipue circa bonum commune religionis, possunt huiusmodi prælati breuia declarare, & cogere subditos ad standum pro ea declaratione, donec sedes Apostolica consulatur. Ita Roderic. *in sum. 2. p. capit. 29. numer. 8.* Dico *octauum*. Cum subditi religionis D. Francisci abutuntur breuib. Apostolicis, possunt generales, & prouinciales illa suspendere, donec sedes Apostolicæ oraculum consulatur. Ita concessit Sixtus V. *in compendio. verb. priuilegia. §. 9. & 13.* Dico *nonum*. Possunt huiusmodi prælati in dubijs declarare priuilegia adiunctis iurisperitis, & persona in dignitate ecclesiastica constituta. Concessit Innoc. VIII. *in compendio*. Dico *Decimum*. Ex consensu capituli, vel maioris partis illius, possunt huiusmodi prælati decretis, an utile, inutileue sit religioni uti aliqua confessione, ut uæ uocis oraculo concessit. Ita concessit Leo X. *in compendio. verb. oraculum. §. 3.* Priuilegia uero omnino tollere pertinet ad solum capitulum. Dico *Undecimum*. Nequeunt prouinciales religionum mendicantium relinquere domos iam acceptas: si uero relinquunt, excommunicantur. *capit. unico. de relig. domib. notat Syluest. casus. quest. 8. & excommunicatio. 8. §. 8.* Possunt tamen edificare ex consensu generalis, concessit Sixtus IV. *in compendio. ver. edificatio. §. 8.* Dico *duodecimum*. Secundo iure communi non possunt hi prælati edificare noua monasteria, ubi nunquam antea extiterunt absque Sum. Pontificis licentia. Prohibetur *capit. unico. de relig. dom. libro. 6.* Insuper, neque absque licentia episcopi diocesis, ex nouo iure Concil. Tridentin. *sessio. uigesimaquinta de regularib. capit.*

capit. tertium in fine, abrogante quævis alia privilegia in oppositum. Dixi (spectato iure communi) quia ex privilegiis aliter dicendum habetur in compendio *verb. adificare*. §. 10. & 11. Dico *decimumtertium*. Obtinuit consuetudo, & interpretata est Concilium, & Canones, ut non solum nova erigere, sed neque vetera ab vno in alium locum mutare possint absque licentia Ordinarij. Ita Roderic. in sum. 2. p. cap. 29. num. 11. Dico *decimumquartum*. Non possunt hi prælati novas erigere prouincias, neque veteres diuidere, neque vnâ alteri subijcere absque licentia Papæ. Ita decreuit Nicolaus IV. habetur in compendio *ver. prouincia*. §. 1. Nam quemadmodum absque licentia Papæ neque nouus institui episcopatus, neque veteris diuidi, neque vnus alij subijci potest, ut cautum est cap. Felix. 16. q. 2. notat Sylu. casu. qu. 9. & 10. ita neque prouinciæ. Dico *decimumquintum*. Possunt hi prælati in capitulo dispensare cum illegitimis religiosis ad prælatiam habendam. Ita concessit denuo Greg. XIV. notat Roderic. in sum. 2. p. capit. 29. num. 12.

2 QVAEST. Dic modo de guardianis? RESP. Sunt in religionibus, ut parochi sæculares in suis parochijs; & ideo quemadmodum parochi habent iurisdictionem finitâ, & in multis subiectam Ordinario, sic guardiani subijciuntur prouincialibus, & generalibus: limitationes vero ipsi viderint, sunt enim pro religionum diuersitate diuersæ.

3 QVAEST. Estne validum statutum à generali alicuius religionis factum, vel à tota etiam religione ingressum, vel professionem inuadans certarum personarum, verbi gratia, quia progeniti à talibus parentibus, vel nati in tali patria vel similibus? RESP. Dico primum. Si adsint causæ, validum erit, & iustum tale statutum. Validum, quia ad validitatem professionis, vel ingressus in religione requiritur consensus, & approbatio ipsius superioris, & cõuentus libera, vti requiritur ex parte profitentis c. 1. *Correctũ. de Regul. Geminian. c. Constitutione*. §. 1. *de Regul. l. 6.* Iustum, quia non procedit ex odio personarum, sed ex zelo tranquillitatis suæ religionis, vtendo ad eam acquirendam, & conseruandam suo iure, & auctoritate, quia nemini debetur ex iustitia admissio, sed ex gratia, & liberalitate. Dico secundũ.

Per hoc statutum non decernuntur tales personae inhabiles, & incapaces status regularis, si reuera a iure canonico non decernuntur tales. Ratio est, quia condempnatio, & canones inducentes erga certas personas inhabilitatem, & incapacitatem ad statum regularem, vel ad omnes, vel ad certam religionem: spectat ad solum Summum Pontificem, qui est superior omnium religionum & personarum admittendarum in eas. Dico *tertium*. Per hoc statutum particularis superioris, & religionis nihil aliud facit, quam denegari consensum, placitum, & approbationem superioris, & religionis, sine quo, tam professio, quam ingressio est inualida. Ita docte adnotauit Beia Lusitanus p. 4. casu. 34.

4. *QVAEST.* Possuntne religiosi prelati absolueri suos subditos ab haeresi per accidens occulta? *RESP.* Attendenda sunt cuiusque ordinis privilegia. Spectato tamen iure communi, non possunt. Ratio est, quia licet erga proprios subditos possint, quod possunt episcopi in potestate iurisdictionis, & episcopi possint absolueri suos subditos stando in iure communi ab haeresi per accidens occulta, possunt non ut episcopi, sed ut inquisitores facti a iure communi, & modo a Concil. Tridentino,

Prelatorum monialium peccata. §. 3.

1. *Qua aetas requiritur in Abbatissa, & Priorissa.*
2. *An deficiente quadragenaria in monasterio, eligenda sit ex alio monasterio.*
3. *Quid faciendum, si ex electione alterius monasterii oriatur rixae.*
4. *Quod est peccatum mentiri circa aetatem.*
5. *Quae forma requiritur ad electionem.*
6. *An requiratur confirmatio Praelati ad validitatem electionis.*
7. *Quid si confirmaturus longe abest.*
8. *An possit eligi bigama in prelatam.*
9. *Quae foemina censenda est bigama ad electionem.*
10. *An possit illegitima eligi in prelatam.*

11 An possit eligi filia subdiaconi, diaconi, & presbyteri in pralatum.

12 An possit eligi filia histrionis.

13 Quomodo ferenda sunt suffragia.

1 QVAESTIO. Qua aetas requiritur, ut monialis eligatur ad abbatissam, praefectam, praepositam? RES P. Quadraginta annorum spacium, insuper quod sint octo anni transacti a professione laudabilis vitae. Ita decrevit Conc. Trid. sessi. 25. ca. 7. de Regul.

2 QVAEST. Non est in monasterio quadragenaria, qua igitur eligenda? RES P. Quadragenaria alterius monasterij eiusdem regulæ.

3 QVAEST. Si de foris veniat, dabitur occasio simulatibus, & odijs, qua eligenda? RES P. Tunc vna triginta annorum, & post quinque annos professionis. Ita Roder. in sum. 1. p. ca. 105. nu. 4.

4 QVAEST. Quod est peccatum mentiri circa aetatem ad obtinendam pralationem? RES P. Mortale, quia deceptio in re grauissima.

5 QVAEST. Qua forma seruanda in abbatissa, vel priorissa electione? RES P. Vt suffragia, & vota eligentium, secreto suscipiantur. Ita decrevit Conc. Trid. sessi. 25. de Regu. cap.

6. Et aliter acta electio est per ipsum Concilium irrita. Redditur insuper monialis electa, si electioni cōsentiat, ad religionis officia habenda deinceps inhabilis.

6 QVAEST. Præter electionem legitimam, requiritur ne insuper confirmatio ipsius electionis per Pralatum, ita ut peccet talis electa suum munus exequendo, & irrita sint omnia ante confirmationem facta? RES P. Maxime. Ita decernitur cap. Qualiter. ca. Nostri c. Bona memoria. de elect. ca. tam dudum. de prebend. & ibi Doctores omnes.

7 QVAEST. Absit longissime confirmans, licebitne tunc sola electione vti, & munus exequi? RES P. Licebit, & gesta robur habebunt. Textus cum Gloss. ca. Nihil. s. fin. de electione Probat Maiolus li. 1. ca. 29. nu. 24.

8 QVAEST. Potestne eligi in abbatissam, vel priorissam bigama? RES P. Minime. Textus expressus in Auth. de sanct. episcopis. s. diaconissam, & in Auth. Diaconissam, Cod. de episc. & cleric. & ca. Nemo. 88. dist.

9 QVÆST. Dicendane est bigama in ordine ad pralatam, qua post castitatis votum stuprum commisit. R E S P. Dicenda. Textus expressus. ca. Quotquot. 27. q. 1. atq; ibi Gloss. episcopum cum tali non dispensare. Potest vero cum alia, ut claret ex superioribus capitulis.

10 QVÆST. Potesne eligi illegitima? R E S P. Minime. Textus expressus. ca. In quibusdam. de poenis. vbi Gloss. Ab. Insuper Gloss. cap. Indemnitatibus. §. ver. canonica. de elec. li. 6. ibi Gemin. quos refert, & sequitur Maiolus li. 1. ca. 29. nu. 10. & Sum. confessor lib. 3. tit. 24. qu. 1.

11 QVÆST. Potesne eligi in pralatam filia in sacris constituta? R E S P. Minime. Quia itidem infamis est in iure. Ita Maiolus li. 1. ca. 29. nu. 12. cum alijs.

12 QVÆST. Requiritur ne ad legitimam electionem, ut suffragia ferantur scripto secreto? R E S P. Ex vi verborum Concilij, minime: Verba enim Conc. sunt. *Eas audiatis, & recipiat, hoc est, moniales suffragantes.* Ita Roder. in sum. li. ca. 105. nu. 4.

Parentum peccata erga filios. §. 4.

- 1 De patre minuente legitimam filiorum.
- 2 Quantum obligati sunt patres erga salutem spiritualem filiorum.
- 3 Quo supplicio licet parentibus afficere filios.
- 4 De parentibus filios exponentibus.
- 5 An peccent parentes cogendo filios ad religionem, vel matrimonium.
- 6 Qui censentur in iure filij spurij.
- 7 An sit spurius filius, natus ex vxorato, & soluta per occasionem compressa.
- 8 An filius natus ex vxorato, & soluta per occasionem compressa, possit institui parentum hares.
- 9 An parentes possint legare filijs spurijs.
- 10 An parentes laici possint dare filios spurios.
- 11 An clerici possint dare filios spurios.

- 12 An parentes teneantur alere filios spurios.
 13 De educatione filiorum spuriorum.
 14 De hereditate relicta sub pacto alicui extraneo, vt tradatur filio spurio.
 15 De hereditate relicta sub mera confidentia extraneo, vt tradatur filio spurio.

1 **Q**UÆSTIO Quod peccatum committit pater minuenda notabiliter legitimam filiorum per liberales donationes?
RESP. Mortale. Ita Iason in L. hoc iure. ff. de Iust. & Jur. Rod. in sum. 1 p. capit. 13. nu. 2. Dixi per liberales donationes, quia per remuneratorias non ita dicendum: has enim, & potest pater facere, & debet, nam in eis filiorum consulti vtilitati.

2 **Q**UÆST. Tenenturne patres sub mortali auxiliari spiritali filiorum saluti providendo illis necessaria ad talem vitam? **R**ESP. Tenentur; & ideo peccant non edocendo illos doctrinam Christianam, quæ necessaria est ad salutem. Item non eos remouendo ab occasionibus peccati: ideo peccant conuiuendo in eorum vitijs, veluti in amatorijs illecebris filiarum, amoribus impuris filiorum, cū possunt eos, licet per cibi, vestitusque subtractionem à tali culpa deducere. Denique idem peccatum committunt patres, atque filij, cum illos, si possunt non corrigunt Hinc colligit D. Thom. 2. 2. qua. 154. art. 4. & Caiet. ibid. peccare mortaliter parentes, cum sinunt filias spon- sas vacare tactibus impudicis cum sponis, quia hi tactus sunt peccata mortalia.

3 **Q**UÆST. Licetne parentibus filios ad correctionem verberare, domi retinere, illaqueare, vel quid simile eis facere? **R**ESP. Licet Sylu. percussio & verberatio. ibid. Caiet. præterea D. Thom. 2. 2. qua. 65. ar. 2. Sot. 5. Iust. qu. 2. artic. 2. Quod quidem asserendum est de verberatione, percussione, & retentione moderata absque damno notabili, zelo solius emendæ in posterum, vel supplicij in præteritum, quatenus inseruit correctioni in futurum: supplicia enim simpliciter, quæ pœna peccati sunt, quatenus grauiora, non ad œconomicam, sed ad publicam gubernationem spectant.

4 **Q**UÆST.

4 QVAEST. *Quantum peccant, qui exponunt filios ad necessitate?* R E S P. Mortaliter. Ratio est, quia ipsum Natura ius obligat parentes ad filiorum procreationem.

5 QVAEST. *Cogere filios ad matrimonium, vel ad statum religiosum, quod est peccatum?* R E S P. Si non adsit causa gravis, graue est lethale. De matrimonio constat ex riuu canonibus asserentibus debere esse maxime liberum, Ita cap. De neptis, ca Si verum. 31. quasi 2. & ex Concil. Triuic. sessi. 24. capit. 9. de reform. matrim. Vbi sancta synodus omnibus cuiusque gradus, dignitatis, & conditionis extant, praecipit sub anathematis poena ipso facto, ne quouis modo directe, vel indirecte subditos suos, vel quocunque alios cogant, quo minus libere matrimonia cogant. Quae excommunicatio licet in patres non cadat, ut explicauit Congregatio Cardinalium, & declarauit Greg. XIII. praecipuum ad eos est extendendum. De ingressu vero religionis coacto, prohibet idem Concilium, sessi. 5. cap. 17. & 18. de regular.

6 QVAEST. *Quoniam te interrogaturus sum de peccata patrum erga filios spurios, dic prius, qui censentur in iure filij spurij?* R E S P. Spuriorum nomine intelliguntur omnes, & soli ex damnato concubitu orti. Dicitur vero damnatus concubitus inter vtrumque vxoratum, & ex eo concubitu orti filij appellantur nothi. Inter vxoratum, & solutum, filius ortus appellatur ex adulterio. Inter vxoratum, & virginem, appellatur vero filius ex stupro, & adulterio. Aliter tamen opinatur Cou in Epitom. capit. 8. arbitratur enim filium dici spurium, qui nascitur ex parentibus ad contrahendum inhabilibus tempore conceptionis & natiuitatis.

7 QVAEST. *Non dicitur igitur filius spurius in iure vxorato & soluta, cum soluta non erat vxorato concubitus consuetudine?* R E S P. verum quidem est. Ita Beia. 2. p. casu. 12. (Quaquam repugnet Couar. quia talis filius conceptus, & natus est ex parentibus ad contrahendum inhabilibus, ut proxime ostendi) Ratio est quia damnatus concubitus per leges, est, qui punitur ab ipsis legibus, non punitur vero vxorati cum soluta, imo publice dicitur impunitus. L. Quae adulterium. Cod. de adult. L. si vxor de adulteris. Barthol. L. Verum. de furtis. & ideo in iure etiam talis

talis concubitus non appellatur adulterium *L. 1. Cod. de adulter.* Neque vxor contra maritum habet actionem. *cap. Apud 22 qua. 1. §. publico.* Hæc secundum ius commune: secundum vero ius particulare idem dicendum: etenim secundum ius Lusitanum *lib. 3. Ord. titul. 28. §. 1.* Solum punitur concubitus vxorati, & concubinae, nostrates appellant *Barregaam*: concubina vero est sola illa, qua per consuetudinem quis vititur, non vero illa, qua quis vititur casti, & fortuna, vt ita dicam.

8 QVÆST. Possuntne parentes instituire hæredes filios natos ex vxorato, & soluta, non concubina? RES P. Possunt, imo ipsis parentibus succedunt in hæreditatem. Tradit Barthol. *L. 3. de concubinis. in initio.* Tiraquel. *L. si unquam. Cod. de reuocat. donation. verb. suscepit liberos. numer. 51.* Paleotus *libr. de nothi. capit. 24.* Ratio eorum est, quia non repelluntur in iure a successione parentum tam paternæ, quam maternæ, nisi spurij orti ex damnato concubitu: spurij vero orti ex vxorato, & soluta non concubina, non dicuntur ex damnato concubitu: vt patet ex proxima responsione. Ergo non solum institui possunt hæredes, sed succedunt vtrique lineæ, seu paternæ, seu maternæ hæreditario iure.

9 QVÆST. Estne parentibus cautum à iure, & prohibitum legare filiis spurij? RES P. Maxime. Ita cautum est in *Authen. Quibus modis natural. effie. L. unica. §. finali. Authen. Licet. Cod. de natural. liber. L. Cum acutissimi ff. de fideicommissis.* Circa clericos specialiter sanxit Pius V *Extranag. Qui ordini Ecclesiasti. noxia esse.* Ideo tale legatum testamento relictum, est nullum, quippe quod contra leges, & canones.

10 QVÆST. Possuntne parentes laici ditare filios spurios, dum viuunt, siquidem eos instituire hæredes nequeunt? RES P. Qui carent legitimis filiis, possunt absque peccato filios spurios ditare proprijs bonis, dum viuunt, atque illis sub eorum nomine emere redditus annuos, & filij possunt talia bona pura conscientia retinere. Ita Sor 4 *Inst. qua. 5. art. 1. ad 4. Beza 2. p. cas. 12.* Ratio est, quia leges omnes late circa filios spurios laicorū solum prohibent successione eorum parentibus iure hæreditario, aut testamento post parentum mortē, atq; ita vsu sunt receptæ absq; vlllo scrupulo.

II QVÆST.

11 QVÆST. Possintne ijdem clerici circa filios spurios
 RES P. Minime. Ita cauetur bulla Pij V. *Que ordinis ecclē-
 siastico noxia esse.* Vbi apertis verbis id præcipit Sum. Pon-
 tific; & ideo non solum prohibet, ne heredes instituan-
 tur, verum etiam reddit eos inhabiles, & incapaces ad
 obtinenda, quocunque titulo, etiam gratuito, bona
 quæcunque paterna. Quod fecit ad obviandum dam-
 nis Ecclesiæ, cuius substantia in periculo est prope-
 ditionem filiorum clerici, vt ait Pelagius Papacapi De
*Siracusana urbis. dist. 28. Gloss. in cap. Peruenit. & Concil.
 Trid. sessi. 25. ca. 1. de reform.*

12 QVÆST. Tenenturne parentes filijs spurijs alimenta
 suppeditare? RES P. Tenentur iure naturali, nam qui debet
 esse, tenetur illud conseruare, esse vero, quod dedit filius
 pater, conseruatur per alimentum: Præterea, vt naturalis
 est appetitus generandi, & relinquendi sibi simile, ita
 naturale est conseruare hoc sibi simile: hoc vero simile
 conseruatur per alimenta; ergo, &c. Tenetur insuper ex
 iure diuino Eccles. 30. *Lacta filium, & parentem te spectat.*
 Tenentur iure positivo Canonico. *cap. Cum haberet de eo,
 qui duxit in matrim.* Tenetur iure ciuili, quia in hoc casu
 statuitur iure canonico, teste Panorm. in *Auth. Ex complexu.
 Cod. de incestis nup.*

13 QVÆST. Tenentur equaliter pater, & mater alere
 filios spurios? RES P. Tenentur. Ita Beia. *cap. 14.* Ratio est,
 quia hæc alimenta debentur iure naturæ: ius vero na-
 turæ equaliter conuenit utrique in defectu alterius. Quo
 iure etiam tenentur clerici, & religiosi, cogenturq; ad ea
 reddenda in utroq; foro. Ita Panorm. cum communi capto
*Cum haberet. de eo, qui duxit in matrim. Barth. in Auth. ex com-
 plexu Cod. de nupt. Decius citans multos alios. ca. Curios.
 de iudic. nu. 2. Lupus in relect. capit. Per vestras. de donat. ex-
 zer vir. & uxor. §. 23. m. 12. Nau. in com. de spol. cleric. §. 14.*
 Ratio est, quia educatio liberorum est debita iure natu-
 rali. *ca. Ius naturale 1. dist. 6. L. 1. §. ius naturale. ff. de iust. &
 iure.* Leges vero humanæ non possunt derogare iure na-
 turali, vt claret, & notatur *ca. Sunt quidam 29. qu. 1. l. 1. de
 quod nostrum. ff. de reg. iur. ca. Inferior. 12. dist. c. Ex insinuatione
 de appellat.* Ideo *Auth. Ex complexu. Cod. de incestis nupt.* nulli
 gentium est in usu, quatenus negat alimenta spurijs. Neq;
 Coni-

Cælestinus Papa III. in cap. Per venerab. Qui filij sint legit. Loquitur assertive, sed recitative, cum inquit, iure civili negari nequeant spurij alimenta, ut notat Paleot. tract. de noth. ca. 46. & Vega 2 p. casu. Ideo oppositum asserere, est iuri naturali repugnare. Hinc manifesto colligitur posse clericos, imo debere filias suas spurias dotare. Nam dos succedit loco alimentorum, ut notant Doctores in L. uxorem. §. Pater naturalis. ff. de leg. 3. Ergo si tenetur ad alimenta, tenetur ad dotem, ut coniugata honeste viuat. Alimētorum autem nomine veniunt, non solum, quæ præcise requiruntur ad alendam vitam vtrunque, sed cum decentia status. Ita latè probat Beia 2. p. cas. 12. arg. L. Vxorē. §. pater naturalis. de legib.

14 QVÆST. Peccatne lethaliter pater, qui extraneum relinquit heredem pacto inito sub confidentia, ut spurio filio ea bona relicta tradat? RESP. Peccat. Quia tali testamento fraudem fecit iustæ legi, & eam transgreditur in re graui. L. Non intelligitur. de iure fisco. Barth. L. fin. de his, quibus. Neque quod pater facere iuste per se nequit, potest facere per alium. L. 1. §. Siue itaque. Cod. de natur. li. Deinde, quia testamentum fraudulentum equiualeat iniusto, nam fraus semper est alicui iniusta, & iniuriosa: iniustitia vero in re graui est mortale: Bald. L. 1. de nat. liber. Barth. conf. 194. Decius conf. 311.

15 QVÆST. Peccatne talis pater, cum nullo expresso pacto, sed mera animi confidentia heredem instituit extraneum? RESP. Minime. Ita Bal. L. Si y. de iud. Ratio est, quia illa mera confidentia est sola spes gratitudinis: gratitudinem vero sperare de homine nobili, & honesto viro, laudabile est, & naturale. L. Ita fidei. §. fin. de iure fisci.

Parochorum peccata: § 5.

- 1 De laico accipiente beneficium curatum.
- 2 Quoties tenetur parochus celebrare pro parochianis.
- 3 Quoties tenetur parochus audire confessiones parochianorum.
- 4 De obligatione parochi tempore pestis.
- 5 De administratione confessionis, Eucharistie, & baptismi tempore pestis.

6 AN

- 6 An tempore pestis sarius sit parochio succurrere omnibus per alium coadiutorem.
- 7 De obligatione parochi circa edocendam doctrinam Christianam.
- 8 An publicus peccator possit retinere beneficium.
- 9 De residentia parochorum.
- 10 Quæ causa excusat à non residendo.
- 11 De electione patrinorum contra parentum voluntatem.

1 QVÆSTIO. Qui laicus adhuc suscipit beneficium curatum ad quid tenetur? RESP. Peccat mortaliter, si non habet animum suscipiendi presbyteratus ordinem, & curam agendi susceptarum omnium. Tenetur insuper ad restitutionem perceptorum fructuum toto tempore, quo non mutavit animum. Dico secundo. Si beneficium suscepit animo clericandi, sed mutat animus, & statuit nubere, peccat retinendo beneficium, & tenetur ad restitutionem fructuum perceptorum à die mutati animi. Ita Nau. ca. 25. nu. 124. Sor. 10. iust. qua. 1. art. 6. Gab. in 3. d. 15. qu. 8. Tol. li. 5. ca. 5. ex ca. Commissa de elec.

2 QVÆST. Quoties tenetur celebrare pro parochiano? RESP. Ad singulos dies illum obligat Sor. 9. iust. qua. 1. art. 4. Si redditus sunt pingues. Toletus vero li. 5. cap. 1. saltem ad dominicos, & festos dies, & ad nonnullos alios intra hebdomadam. Standum tamen consuetudini regionum tolerata, & obseruanda absque scrupulo. Hæc autem apud nostrates solum ad dominicos, & festos dies obligat, etiam si fructus pinguisissimi sint.

3 QVÆST. Quoties tenentur parochianorum confessiones audire? RESP. Dico primum. Quoties ipsi parochiani confiteri tenentur ex præcepto. Ita omnes. Richar. in 4. d. 18. artic. 2. qua. 3. Maior in 3. d. 17. qua. 1. ultim. Sylu. confessio. §. 18. Armi. absolutio. num. 27. Dico secundum. Non solum cum parochiani ex præcepto obligantur, tenentur parochi illos confitentes audire: sed etiam alijs temporibus, cum subditi opportuno tempore, & iusta de causa velint confiteri, nullaq; subfit ratio negandi. Et ideo si necessitas paro-

parochianorum grauis fit, peccabit parochus negando: erit autem grauis, cum oporteat ad superandas graues tē- tationes, vel ad lucrandas magnas indulgentias, & simi- les: alioqui non peccat plusquam venialiter, vel non pec- cabit, si subditus nimius sit. Ita Adrian. *qu. 5. de conf. dub. 8.* Sot. *d. 18. qu. 4. ar. 2.* Nau. *ca. Consideret. de pœn. d. 6. nu. 158.* Suar. *de pœn. disp. 32. nu. 3.* qui grauiter reprehendunt supe- riores autores, quos in proxima conclusione citauimus, oppositum asserentes. Ratio eorum est, quia parochi te- nentur subuenire non solum extremæ necessitati ouium; sed magnæ earum vtilitati prouidere. Ita Card. Tol. *libr. 1. ca. 5. nu. 7.*

4 QVÆST. Tenentur ne parochi cum periculo propria vi- ta, ministrare sacramenta necessitatis suis ouibus cum non ad- est alius, qui ministret? RESP. Cum datur periculum dam- nationis æternæ subditi, & non est, qui tali periculo sub- ueniat, nisi parochus, tenetur ipse cum vitæ corporalis periculo (si non adfit periculum propriæ salutis æter- næ) subditis ministrare sacramenta. Imo, & quiuis alius sacerdos in eodem periculo. Hæc est certissima ex prin- cipijs charitatis, qua obligamur anteferre bona proximi spiritualia nostris corporalibus, vt iam respondi ad pri- mum decalogi præceptum. Concors est Theologorum sententia in 2. 2. *qu. 26. ar. 5. Alens. 3. p. qu. 189. mem. 3.*

5 QVÆST. Suppono non esse sacramenta absoluta neces- sitatis confessionem, Eucharistiam, imo baptismum: nam adhuc superest remedium contritionis qua adultus habens vo- tum recipiendi illa tria sacramenta, saluabitur, si ea non possit recipere ipsa. Quæro igitur, vtrum ratione officij te- neantur parochi ministrare hæc tria sacramenta subantis peste infectis cum probabili periculo infectionis, & ex consequenti subeunda mortis? RESP. Negat Auctor Speculi episcop. *libr. 1. disputat. 1. quæstion. 1. capit. 5.* Armil. *verb. episcopus numer. 6.* Tabien. *ibid. numer. 1.* Insinuat Maiolus *libr. 2. de irregul. capit. 2.* Abulens. *quæst. 306. in cap. 22. Matth. resp. 3.* qui omnes solum obligant parochum tempore extre- mæ necessitatis. Ratio eorum est. Non maiori obliga- tione tenetur parochus succurrere necessitati ouium, quam ipsæ oues teneantur propriæ necessitati subueni- re: sed oues non tenentur cum probabili vitæ periculo

Medull. Casuum.

P p p

lacia-

Sacramenta pœnitentiæ, & Eucharistiæ suscipere, sed solum nisi ad habendam contritionem; ergo, &c. De sacramento pœnitentiæ affirmat Maior. *in 34. distict. 17. quest. ultim.* Ratio eius est, quia hoc sacramentum in eo euentu est medium necessarium ad salutem, teneturque subditus illud sumere; ergo, & parochus illud ministrare, cum ex negatione oritur mortale periculum salutis, vt latè probat idem Doctor. De sacramento pœnitentiæ, & Eucharistiæ affirmat itidem Nauar. *in sum. cap. 24. numer. 10. & capit. 25. numer. 133.* Ratio eius est, quia ad vtrumque obligatur subditus ex præcepto. Nam tenetur ex præcepto charitatis ad confessionem, ne se exponat periculo salutis æternæ. Ad Eucharistiam vero per modum viatici ex præcepto diuino, ergo, & parochus illa tenetur ministrare. De sacramento pœnitentiæ, Eucharistiæ, & extremæ unctionis affirmant Gabr. *in ser. Domi. 4. post Pentecost. qu. de fuga pestis. concl. 4. Cordub. & 2. Echius hom. ult. Dom. 2. post Pascha.* Claudius Spensens *in 1. ad Timoth. lib. 3. cap. 19.* Ratio eorum est, quia hæc tria sacramenta sunt maxime necessaria subditis, ergo ad illa ministranda obligatur parochus. Dico primum. Maior obligatio est in nostro euentu in parochis, quam in alijs sacerdotibus. Ratio est manifesta, quia ratione fructuum tenetur non solum ex charitate, sed etiam ex iustitia: vt miles tenetur ex iustitia ratione stipendij pugnare pro patria, & subditi possunt ab eis ex iustitia petere talem sacramentorum administrationem. Dico secundo. Tenentur in eo euentu non fugere. Ita citati Doctores, & qui tractant de residentia, Rebuff. *in pract. benef. cap. de dispensat. non residentium.* Imola. *cap. ultim. de clericis non resident.* D. Thom. 2. 2. quest. 185. artic. 5. & quodlib. 11. quest. 18. artic. 3. D. August. *epistol. 180. & serm. 6. de ver. Domini. & sermon. 50. eodem titu. & sermon. 14. de tempore.* Tolet. *lib. 4. capit. 10. numer. 6.* Ratio est, quia in eo euentu tenetur parochus ministrare sacramenta. Item relidete: nam ita nos docuit Christus Dominus Ioann. 10. *bonus pastor animam suam ponit pro ouibus suis.* Saa. *verb. paroch. numer. 1.* Obijcies. Iuxta consilium Christi Domini, *Matt. 10. licet relinquere gregem ad euitandam mortem imminentem ob persecutionem tyranni. Si vos persecuti fuerint in*

vine in vna ciuitate, fugite in aliam: ergo licet eundem gregem deserere ad euitandam mortem imminetentem ob pestem, &c. RES P. negando antecedens, si grex maneat in periculo amittendi fidem. Ita D. August. lib. 1. contra epistol. Gaudentij. Caiet. . . . quest. 185. artic. 5. Et ideo eadem est in vtroque periculo ratio. Decreuit apertis verbis Nicolaus Papa capit. Sciscitaris. 7. question. 1. Vbi habetur celebris illa sententia. Si perniciosum est nauitatem in tranquillitate nauium deserere, quanto magis in fluctibus?

6 QVAEST. Satisne erit per se, vel per alium huic necessitati subuenire? RES P. Est satis per alium idoneum. Ita Suar. tom. de poen. disp. 44. sect. 3. n. 10. & 11.

7 QVAEST. Quantum peccat, cum nimium est negligens in edocenda doctrina Christiana, & edocendis ijs, quae sunt necessaria ad salutem? RES P. Mortaliter. Ita Saas. ver. parochus. num. 5. ideo peccant non explicando symbolum Apostolicum: mysteria enim Trinitatis, & Incarnationis tantopere ad salutem necessaria, & decalogum, & orationem Pater noster. Ita Beia: 2. p. casu 26. habeturque in Conc. Trid. sessi. 23. ca. 1.

8 QVAEST. Peccatne mortaliter, qui cum sit publicus peccator, neque de emenda curat, beneficium retinet? RES P. Peccat, tum suscipiendo, tum retinendo beneficium. Ita Tol. lib. 5. c. 7. 6.

9 QVAEST. Peccatne parochi non residendo? RES P. Siue residentia sit de iure diuino, siue humano, peccat mortaliter parochus non residendo absque iusta causa.

10 QVAEST. Qua causa excusabit parochum à non residendo? RES P. Ad absentiam breuem duorum, triumve mensium, iuxta Conc. Trid. sessi. 23. quaeuis sufficit rationalis causa, arbitrio Ordinarij talis iudicata, si per alium ouibus aequè prouisum sit. Tale erit negotium quoduis graue, necessitas adeundi magnarem: aegritudo alibi curanda. Ad absentiam vero longam, vnius, duorum, vel plurium annorum oportet, vt ad illam virgeat charitas christiana, hoc est, proximorum utilitas: aut necessitas propriae Salutis, vt periculum vitae. Quod intelligo, nisi inde subsequatur ouibus spirituale detrimentum: tunc enim bonus pastor debet animam suam ponere pro ouibus suis. Ita Card. Tol. lib. 5. ca. 4.

II QVAEST. Circa officium parochi dubium occurrit, an peccet eligendo patrinos praeter, aut contra voluntatem patrum infantis? RESP. Apponam prius verba Concl. Trident. sessi. 24. de ref. cap. 2. circa ordinem patrinorum ita statuentis. Parochus antequam ad baptismum conferendum accedat, diligenter ab ijs, ad quos spectabit, sci scietur, quem vel quos elegerint, ut baptizatum de sacro fonte suscipiant, et eum, vel eos tantum admittat. Quod si alij, ultra designatum baptizatum tetigerint, cognationem spirituales nullo pacto strahant, constitutionibus in contrarium facientibus non obstantibus. Si parochi culpa vel negligentia secus factum fuerit, arbitrio Ordinarij puniatur. Dico igitur primum. Amoto contemptu, si parochus non seruet hanc constitutionem minime peccat lethaliter. Probatum efficaciter, quia obligatio legis pendet ex intentione legislatoris: haec vero intentio exprimitur verbis, teste D. Th. 2. 2. qu. 186. art. 9. Pan. cum comuni in ca. Nam de constit. Syl. ver. lex. qu. 8. ep. 17. Hic vero canon non perfertur verbis praecipuis, sed ordinariis: & ideo est ordinatio, non praecipua: atque saltem est dubium, an obliget ad mortale, in dubio vero culpa, pro veniali iudicandum est. text. L. Interpretatione. L. Si praeses. ff. de poenis. ca. In poenis. de reg. iuris. li. 9. Deinde quia hic canon est poenalis, imponens poenam arbitrariam iudicio Ordinarij: canon vero imponens poenam arbitriariam, aut graui minorem, non obligat ad culpam grauem, ut ait Syl. Inobediencia. Gandau. quodl. 3. qu. 22. Angel. verb. Lex. ver. ieiunium. hic vero canon non imponit poenam grauem excom. maioris, vel aliam, sed arbitriariam, nec praecipit sub virtute obedientiae.

Pensionarij peccata. §. 6.

- 1 Quis potest concedere pensionem.
- 2 An Papa possit sine causa concedere pensionem.
- 3 Quae erit causa iusta ad pensionem.
- 4 An sit simonia vendere pensionem.
- 5 De simonia in permutatione beneficiorum.
- 6 Quando peccant pensionarij.

I QVAEST.

1 **Q**VAESTIO. *Quis potest concedere pensionem?* **R**ESP. Solus Papa. Non habetur in iure, sed ex consuetudine. Ita Tol. lib. 5. ca. 83.

2 **Q**VAEST. *Requiriturne causa iusta, ut Papa licite concedat pensionem?* **R**equiritur, sic Tolet. li. 5. ca. 83. nu. 2. Ratio est, quia concessio pensionis est quaedam dispensatio; dispensatio autem sine causa non habet locum in foro interiori, & coram Deo: quia Papa non est dominus bonorum, & reddituum Ecclesiae, sed tantum dispensator vniuersalis. Vnde sicut cum dispensat in voto sine causa, non facit hominem securum in conscientia, ita in pensionum, & beneficiorum distributione.

3 **Q**VAEST. *Quae erit causa iusta ad concedendam pensionem?* **R**ESP. Omnis illa, quae cedit in vtilitatem Ecclesiae. Ideo concedi potest pro dirimenda lite exorta inter duos circa idem beneficium, ne tempore litis Ecclesia careat legitimo pastore. Ita habetur capit. *Nisi essent. de prabend.* Deinde concedi potest alicui pro seruitio Ecclesiae facto, vel faciendo siue corporali, siue spiritali. Præterea concedi potest clericis pauperibus: quia illorum congrua sustentatio seruit ad decus, & honestatem Ecclesiae. Quarto, concedi potest laicis egenis: quia pietas Ecclesiam ornat. Quinto concedi potest in permutatione pinguioris beneficii cum beneficio minus pingui, vt permutati integri maneant fructus ad decentiam sui status.

4 **Q**VAEST. *Estne simoniacum vendere pensionem?* **R**ESP. Tripliciter concedi potest pensio, hoc est ius ad exigendos fructus ex alieno beneficio. Primo propter seruitium pure temporale, facto in vtilitatem Ecclesiae. Sic dantur pensiones militibus, & regibus defendentibus Ecclesiam. Et hæc pensio vendi potest absque simonia. Ita Caiet. opusc. 13. quæst. 10. Vnde relect. de simon. Sot. 9. Iust. quæst. 7. artic. 2. Deinde concedi potest ob aliquod seruitium annexum spiritali. Tertio ex causa dirimendi litem, &c. Et his duabus pensionibus annexum est officium B. Virginis ex Pio V. Extrau. ex primo Lateranensi Concilio. Et ideo has duas pensiones vendere simoniacum est. Ita Card. Tol. li. 5. ca. 82.

5 **Q**VAEST. *Estne simoniacum exigere pensionem à beneficio permutato, quia licet fructus eius sint fructibus alterius*

permutati beneficij aequales, aut minores, dignitas est maior, & titulus exaeantior? R E S P. Simoniacum quidem. Ita Card. Tolet. lib 5 ca. 83. nu. 5.

§ Q V A S T. Quando igitur peccant pensionarij? R E S P. Cum sine causa pensionem a Sum. Pontifice obtinuerint. Neque excusantur, quia Papa concessit, & ipse est considerare, quomodo concesserit. Si enim quis accipiat pecunias ab aconomo, quem scit male illas dispensare, & contra iustitiam, tenetur illas restituere. Deinde cum pensionem exigunt, non ex fructibus, qui non sunt, sed propter honorem maioris tituli, & dignitatis in alium transmissa.

AD LIT. R.

CAPVT XVI.

Regum peccata. §. 1.

- 1 De prodigijs largitionibus Regum.
- 2 De coaceruandis pecunijs Regum.
- 3 De incuria Regum in non coaceruandis diuitijs.
- 4 De incuria Regum in exterminandis grassatoribus.
- 5 Quando peccat Rex in condendis legibus pœnalibus.
- 6 An Rex possit bona populi sibi acquirere.
- 7 Quando peccat Rex imponendo noua tributa.
- 8 An possit obligare subditos ad nouos labores.
- 9 An peccet Rex cogendo subditos ad matrimonium.
- 10 An peccet Rex damnando reum inauditum, & indefensum.
- 11 Vnde possit soluere debita propria.

Q V A S T I O. Quando peccabit mortaliter Rex profusus prodigi-